

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

27 novembre st. v.

9 decembre st. n.

Esse in fiecare duminică.

Redacțiunea :

Strada principala 375 a.

Nr. 48.

ANUL XXIV.

1888.

Pretul pe un an 10 fl.

Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$

de an 2 fl. 70 cr.

Pentru România pe an 25 lei.

L u i.

Aș vré să scriu o poesie
Și pôte fie s'o inchin;
Cu umbra ăilelor de-odată,
Viéța d' astăđi s'o 'nseinin.

Așá ar fi să mi te 'nchipui,
Ca-o fericire din trecut,
Ce-a fost ca 'n veci să nu mai fie,
Așá de dulce și plăcut.

A ochilor privire caldă
S'o 'ndrept la-o vreme dedemult;
Să-mi pară că-mi vorbești ca-odată
S'apoi să-mi pară că te-ascult.

Să me cuprinđi cu gingășie,
De-atâtea ori cum m'ai cuprins;
Să me 'ncăldesc la focul dulce,
Ce tainic fața mi-a aprins.

A inimei bătaie lină,
S'o-ascult cu 'n zimbet fericit,
Cu sufletul cuprins de-un farmec,
De-un dor curat și ne 'mplinit.

Aș vré să-mi sting lumina minții,
Schinteia gândului să sting,
Și 'n intunericul simțirii,
Sermana-mi inimă s'o frâng!

Lucreția Suciu.

Puterea arcușului.

— Scurt roman recent. —

Am văđut-o nu e o lună. Cât de frumoșă erá !
Cât de frumoșă și de jună ! Naltă, mlădiósă,
fină, etherică; cu ochi mari, negri, schinteitori și
pěr bálaiu, lucitor și aurii.

Ședea totdeauna, la concerte, in primul rând;
ședea pierdută in mijlocul lumii. Căutătura nu
i se întorcea nici la dreapta, nici la stânga; nici la
temei, nici la bărbăți. Pe podiu sta așintită privirea
sa și in acea privire setia un dor, o așteptare, un
entusiasim, o îndumneđeire nespūsă.

Când silenciul se lăcea in sală și el sosiá cu

instrumentul seu, când inaintá spre public, se aședá
și-si ardicá arcușul, o vedeai pe dënса inpălidând;
respirațiunea îi devenia precipitatá séu incetá cu totul,
o comoțiune electricá părea a-i mișcă tóte fibrele
corpului, fiori repetate îi treceau din cap până 'n
picioré și florile ce-i acoperiau pieptul, se vedeau
tremurând sub bătăile violente ale inimei sale. Și
totuș cine ar fi cređut ce se petrecea atunci in acel
suflet atât de june, și atât de immens iubitor !

Precum toiagul lui Moise, din stânca stérpă a
scos isvor nesfêrșit pentru adăparea unui popor întreg,
astfel artistul cu arcușul seu, cum i-a atins auđul,
cum i-a pătruns inima liniștitá, a deșteptat un torent
de simțiri necunoscute și tulburátore, ce, ca torentul
infuriat, au desrădăcinat candórea sa, inocența sa, pie-
tatea și datoriiile sale și in valuri turbate, au têrit și
inecat totul in o iubire desperatá.

Ea nu s'a aruncat la picioréle lui să-i spuie
tóte adorațiunile sale; castele sale buze nici un cuvênt
de amor nu au rostit; muma ei de lângă dënса nu
șcicia și nu vedea nimic. O amicá, jună ca și dënса,
singurá i-a presimțit secretul; dar și ea a tăcut, cum
tăcea ceea care suferia.

Đi dupá đi biéta copilá il ascultá cântând și
suspinele, gemetele, plânsul, rugăciuniile, passionatele
accente ale arcușului seu o imbêtau tot mai tare cu
passiune ingrozitóre. Míntea i s'a dus cu totul; a
pierdut iubire de părinți și credința in Dumnezeu. In
sufletul despoiat acum de tóte alte simțiri, a luat loc
numai o cugetare: »El el séu nime!«

Dar ce putea el deveni pentru dënса? el, artist
incărunțit, bêtrân și insurat! . . .

Ea șcicia totul, dar nimic nu i-a putut innăduși
nebulul amor.

Áncă odatá a mai mers la concertul unde l'a
putut ascultá; áncă odatá ș-a umplut sufletul de so-
nurile arcușului seu fermecat și fermecetor și, sguiduitá
până in ultimul atom ce-i compunea ființa, s'a dus
acasá cu míntea, cu sufletul tot el, la sonorile lui, a
scris două cuvinte, s'a culcat și a inghițit otrăvitórea
beutură . . .

Venim a fost mortal; ca fulgeratá de trecut
sermana! in alta lume, uitând de toți cari o iubiau
și numai cu amorul pentru artistul necunoscut.

Sdrobește-ti instrumentul, nenorocit musicant,
să nu mai uciđi cu arcușul teu copile unice, fericirile
părinților, podóbele societății!

In cimitirul din capitalá zace acum de două
sêptemáni, oflita albă flóre intre albe flori oflitate,
unde nici lacriméle arđetóre ale mumei sale ce usucá

rosele de pe próspetul mormânt, nu o pot încălzi și deșteptá.

Curând se va pune p'acea grópă o cruce ce va dice, că aci este o mórtă de șesepredece ani, care a fost frumoasă și purtá un nume de patrician. Marmura va spune multe, dar nu va revelá grozava taină, că ea s'a sinucis din iubire pentru un artist; că vieța ei a fost sdrobotită de puterea arcușului.

Constanța de Dunca Schiau.

Rochia mamei.

— Schiță. —

No cunoșceți? Pecat. Căci e drăgalașă. Tot satul o cunoșce. Cum nu, când din țori și pân' apune sórele ea-i tot pe străđi ori se duce pe la casele domnilor. Acuș notáresei îi dice »bună diminéța; acuș preotesei îi sárută mâna cu o »bună diuá;« când aici, când colo, dar mai puțin se aflá acasă. Se și supără mumă-sa foc de multe ori. Și, me rog, n'are ea cauzá destulá? Nu-i mirare dará, că neica Tudorica o și pedepseșce adese ori.

Nu-i vorbá, Florica e cam zglobie. Dar mamá sa o iertá, că e frumoșică și cuminte. De-ar umblá ea regulat la școlá, i-ar merge vestea. Dar îi mai place să-și petrecá. Mamá-sa adeseori îi dice să lucreze ceva. Se și apucá Florica de lucru, dar sporu-i ca 'n palmá. Decá aduce lemne, jumétatea o scapá pe drum; decá se duce după apă, ore 'ncheiate tándăleșce la vale, privind cum se duc valurile, apoi fuge iute cátrá casá și vérsá mai tótá apa pe drum. In cele din urmă apoi, când mamá-sa vede că de giaba se necáșeșce, o lasá 'n dragá voie.

Alte gânduri i furnicá prin capul Florichii. A vedút pe fata notarășului frumos imbracátá. Of! de-ar avé și dënса a rochie atât de frumoșá, s'o imbrace și s'o vedá ómenii, dar mai cu semá fetele. Se și pregáteșce a-și implini poșta inimei. Intr'o ți étá c'o veđi peptenată cu conciu in vérful capului, cá frou-frou ș-a făcut de mult: atáta a táiat, tocmit și neteđit din pěr, până ce i s'a părut cá-i tocmai ca Lucreția notarășului, idealul ei. Apoi imbracă o rochie d'a mamei de o parte o ređicá a la Gráthen, cealaltá o lásá drept códá. »Ce frumoșá sânt acuma! Pecat că nu me vede nimene!« Se simte atât de fericitá, încát n'ar inschimbá nici cu fata de impérat din povestea lui moș Andrei, orbul din sat.

Dar cel puțin ea de s'ar vedé! Asta numai așa se putea decá-și intindea mánutele și se 'náltá 'n vérful degetelor dela picioare. Făcú dar așa. Apoi își întórse capul îndérét, ochii și-i deschise tare, cu gurița surise și priviá napoi.

— Aoleu, ce rochie lungá am eu!

Inse vai, uitându-se îndérét, căđú peste un scáunaș și-și lovi fruntea. Ochii i se umplură de lacrimi, dar nu plânse: »Mamá dice, că domnișórele nu plâng.«

Așá ȕeu! Nebeutá-nemáncatá ședea ea lângá izvor, la umbra salcámului și ascultá pe moș Andrei; ce frumos șcinea ei povesti de fete frumoșe de impérat, in rochii de méticasá, impodobite cu fel de fel de aur și argint.

Vai, de ce nu s'a născut ea in palat? de ce nu póte ea purtá rochii aurite? A și întrebat odatá pe mumá-sa; »Mamá dragá, când ími cumperi rochie de méticasá?«

— Când voi avé bani mulți, domnișórá!«

— Ei mamá, tu până-i lumea n'ai bani. Și de ce nu porți tu mamá tunicá, așa ca dăscálita? Dar tata de ce nu pórtá cilindru, ca dl doctor? Ei, ce riđi?

— Hm, nici cá i-ar ședé reu, cilindru și — cogioc! Apoi eu, care n'am bani d'o cárpá 'n cap, și tu vrei încă să te porți in méticasá? tu, tu nebuná; da mai du-te și slobozi gáșcele la apă și nu vorbi ce nu se cade.

Ba ȕeu Florica nu merse la gáșce, ci merse 'n vecini la ispanița și îi ȕise: »Mamá se 'nchiná de sănétate, dómná, și te rógá, să faci bine să-i impromuți pálăria dșórei Irma.«

— Ce-are de-a face mamá-ta cu pálăria?

— Da vré să-mi facá și mie.

Ispanița rise, și cugetá: Se póte cá vecinei Tudorica încă i-a vinit niște gárgáuni in cap, și se bagá in cheltuialá pentru fantasta de Floricá.

Dar Florica? Nime pe fața páméntului, ca ea; se luá pe străđi — cam depártișor de ispanița și cu pálăria Irmei făcú paradá prin tot satul. I se părú, cá toți o admirá și se încórdá și páșiá ca un páun; nici cá vedea calea, de fálósá ce erá; nu vedea nici macar aceea, cum baeții scoteau limba după ea.

Vr'o trei ȕile n'a dus pálăria Irmei acasă, când deodatá vine ispanița la ei, și întrebá pe neica Tudoricá: »Dar, veciná dragá, n'ai gátat încă pálăria? cá Irma are trebuința de-a ei.«

Fireșce, cá neicii Tudoricá îi párea, cá visézá. Esplicá ispaniței nevinováția ei in tótá treba pálăriei, și porni să caute pe Florica, pe care o și găsi intr'o stare fórte fatalá; adeca cănele faurului din marginea satului tocmai atunci rupea hainele de pe sermana copilá, când Tudorica se 'ntórse la colțul străđii cátrá fáurie. Tipetele Floricei spáriará de móрте pe biéta mamá, care, ca scósá din minți, alergá la fiicá-sa care căđú la pámént in pravul cárbonat, ruptá la hainá, mușcatá la un picior, și pálăria Irmei? — scósá din tótá forma și negritá. Cánele adeca vedéndu-o așa impodobitá, se spáriá de ea, — și așa s'au petrecut cele întéplate. Durerea și necazul Tudoricii erá la culme. Ce să facá cu fata asta? »ȕeu mi-i fricá, cá n'o sferși-o bine.«

Mamele simt reul ce are să urmeze. Neica Tudorica nu a rare ori erá tristá și îi ȕicea Floricei, când cu bine, când cu reu, cá cine-i născut țéran, remaná atare, cá altcum va fi de rís și de batjocurá.

— Apoi veđi, Florico, nu te dau eu pe tine nici pe-o domnișórá cu haine scumpe și pálării; tu ești mándrá și rumená, pe când multe domnișóre sânt uríte și slabe.

Așá și tot așá vorbiá Tudorica; dar Florica încă așá și tot așá remána. Tóte le ascultá și sárută pe mamá, dar cum putea scápá, érá mergea mai in pod, mai in șopru, mai la fén séu paie și acolo se peptená și se chitiá, privind-se tot mereu intr'o bucáțicá de ogíndá.

Odatá ducéndu-se toți la cámpe, pe ea o lásará acasă, dar casa o inchiserá, să stee prin curte, unde să pázescá tóte. Așá și făcú; până colo cátrá mieđáđi șeđú pup pe pragul ușei și se priviá in ogíndá. Dar apoi cugetá, cá de ce să ședá ea acolo, când rochia mamei e intinsá pe gard, și ea își póte face din ea rochie cu códá? Așá și făcú. Ce bine, cá n'au dus-o la cámpe. Dar unde să-și facá toileta, cá peste gard se vede bine? Óre șopru inchisu-i? Alérgá, cautá, — ba ȕeu, cá nu-i inchis.

Face dará pregátirile de toileta, adunându-și celea mai frumoșe flori din grádiná, cu cari își va decorá frisura, tocmai ca Lucreția notarășului; séu își va face cununá pe cap, ca fata de craiu din povestea lui moș Andrei.

Dar e pré intuneric in șopru, érá decá lasá portița deschisá, toți o vedé dela stradá. Ce să facá? Merge la jidanul din colț și cumpérá o luminá 'n

credință; de câte ori o trimite și mama. N'are să știe jidanul tóte.

Făcú cum cugetă și étă-o in șopru cu tóte cele trebuinciose. Inchide bine portița, apoi aprinde lumina și îi face loc bun, să stee drept in snoopii de secară. Vai, ce fericită-i, jócă și cântă de bucurie; apoi când va fi gata, va ieși la stradă, dar departe n'a merge. Totuș pân' la Anica, prietina ei. Nici că mai cugetă la alta, decât la rochia sa. Aședă oglinduța între paie și începú a se imbrăcă punend fel de fel de flori pe cap, la bréu; își lăsă și pentr' un buchet de a-l ținé in mâni; umblând, mișcând și tot indreptând oglinduța, care tot mereu se restornă. Deodată se imbordă și lumina, mânilor-i erau pline de flori; dar ea nici că pricepú periclul; deodată, ca de fulger, s'au incins paile de-a arde, apoi dădú focul in sus la streșina de trestie a șoprului. Sermana vėđú că-i reu, începú să strige, dar in frica sa nu putú iute deschide portița. Ecă din afară alérgă ómeni, cari vėđend focul și auđind țipetele copilei, grăbiră la șopru: când se deschise ușița, ecă Florica tótă 'n flacări ca o făclie.

Dintre ómeni, cei mai isteți, alergară să tragă apă și o tornară pe nefericita copilă. Femeile își rupeau cărpele de pe cap, le muiau in apă și-o învėliau. Tóte aste se întemplară până numeri dece.

Așá scăpă Florica de mórte, dar nu de ranele arsuri, cari in veci vor dovedi pățania ei.

Niște ómeni duseră vestea părinților la câmp. Aceia, ca scoși din fire alergară cătră casă, strigând: »Ardă tóte, numai pe Florica să ne-o scape Dumneđu!»

Apoi au chemat pe domnul doctor, să aline durerile bieteii copile. Și când doctorul o ungea și legă la rane, pe lângă tóte chinurile ce suferia, mica Florică nu se răbdă să nu atingă inelul de brillant al medicului. Dar nici medicul nu o cruță și — intr' un ton mai mult aspru, decât se cade unei suferinde, — îi dișe: »Tu zglobie!»

Hortensia Paguba.

Prin alee.

(Amintire).

Luna se urcă in spațiu limpede, dar ca de ghiață,
Cum e-o suvenire sumbră dintr'o viforósă viétă;
Sus, in fundul singuratic, subt a cerului splendóre,
Stelele, ca ochi de aur, licăriau strălucitóre.
O vióră incordată s'auđiá printr'o alee,
Melancolică și dulce ca o voce de femce . . .
Eu, retras, ședeam pe trunchiul unui arbor scurt și mic
Și-ascultând, curgeau din ochii-mi lacrimile pic cu pic . . .
Cine-o fi cântat? nici astăđi nu pot șci . . . dar se vedea,
Că pe strunele viórei, trist', o inimă plângea!

Cine șcie! erá póte vre un tiner ca și mine,
Regretându-și tinerețea prefăcută in ruine.
Și ajuns să nu mai cređă in nimic, vėrsá in nópte,
Plâns inăbușit din pieptu-i și tânguitóre șópte . . .
Séu, iubind cântă simțirea unei inimi adorate,
Sărutările nebune unor buze infocate,
Ochii sinul, carnea-i tótă voluptósă . . . cine șcie!
Ce spunea acea duiósă și pierdută simfonie!
Dar arcușul de odată se 'ntrerupse. Se făcú
O muțenie ciudată: Vėntul printre foi tăcú,
Opereta de insecte își lăsă și ea cortina . . .
Numai luna arginție prăfuiá de sus lumina . . .
A! erá atât de dulce pacea sufletului meu,
C'aș fi đis o rugăciune cerului, eu, crud ateu . . .
Musica viórei tristă me 'mblândise . . . și 'ncepeam
Să visez, precum in vėrsta de adolescent visam!

Chipul tėu, ce se ștersese din al gândului pervaz,
Reveniá, țintindu-și ochii peste palidu-mi obraz,
Și, halucinat, in spațiu mă uitam spre ochii tei, —
Cei mai buni ai mei tovarăși și dușmanii cei mai rei . . .
N'am avut vr'odată 'n viétă o vedenie mai clară,
Ca in nóptea-aceea albă din aleea solitară . . .
Décă ai fi fost alături să me vėđi. să me 'nțelegi,
Nu puteai de veci cu mine inima să nu țí-o legi,
Căci ai fi vėđut cu câtă nebunie de uimire
Admiram figura-ți, vie in a mea inchipuire!

Prin alee, câte-odată, astăđi când mai rătăcesc,
Inima-mi de-odinióră caut ér s'o regălesc . . .
Inse e de veci pierdută! . . . Ai pierdut-o tu prin tine . . .

Nu mai pot iubi de-acuma nici pe alții, nici pe mine!

Traian Demeirescu.

Cicero.

— Schiță dramatică in 5 acte. —

(Urmare).

Schimbare de decor.

Piața din Siracuza. La drépta ușa palatului lui Veres, cu cerdac de asupra; la stânga și in fund clădiri felurite.

Scena VI.

Dexion, Mavriu, urmați de trei femei și patru robi purtând făclii. Nópte fórte întunecósă.

Dexion. Nu ve temeți de nimic; inaintați; voi bate la ușa fie-cărui cetățean, și nu se va găsi unul in tótă Siracuza care să nu se unescă cu noi, și să nu alerge intru intimpinarea lui Cicero. Mavriu, copilul meu, tu ce te-ai hărăzit a-mi fi sprigin, pentru recunoștința ce ai cătră Cicero, lasă-me o clipă aici, și du-te de bate colo la ușile ce se zăresc, și chiamă-i la mine pe toți ce-ți vor raspunde. Eu voi bate la ușa asta. (*Mavriu merge in fund*). Ér voi, sermane femei, cu sufletul indoit sfășiat, de vėduvia hărbătėscă și fiescă, intăriți-ve inima de care aveți așá nevoie acum, și să lucrăm cu toții ca să ne rėsbunăm copiii, soții, părinții, in potriva vajnicului jefuitor al Siciliei! (*Bate la ușa din stânga*).

Una din femei. (Plângend). O Dexion! Dexion! nimic in lume nu va mai puté muiá astă inimă oțărítă prin sângele nesfėrșit ce ochii mei au vėđut curgėnd!

Altă femeie. De-aș avé dece viéți, și fiecare viétă a mea ar avé dece suflete, le-aș da pe tóte jertfă călėului de Veres, numai să vėd încă odată scăpat pe fiul meu!

Dexion. Tăceți sermane mame . . . focul durerii vóstre și al resbunării ce s'apropie să ve usuce lacrămile; astfel de bocete nu prețuiesc nici cât un fir de colb astăđi, precum n'au prețuit până acum atâtea șiróe vėrsate in fața tiranului . . . Dar nu raspunde nimeni din casa asta! fi-va óre și ea pustie, — ori că frica . . . (*Vorbind lângă ușa*). Deschide Marciu, deschide! Sunt eu, Dexion din Tindaris; am să-ți vorbesc!

Un glas femeiesc. Să fii cu dreptul tu Dexion?

Dexion. Eu sunt, Dexion din Tindaris.

Glasul. Jură-mi!

Dexion. Dar de ce?

Glasul. Altfel nu voi deschide; ar puté fi un alt crud trimes al mișelului Veres, să-mi răpescă acum, in puterea noptii, și cel din urmă prunc dela sin! . . .

Dexion. Pe Jupiter, ț-o jur! Eu sânt, Dexion.
(*Ușa se deschide.*)

Scena VII.

Adriana și cei dinainte.

Adriana. Binecuvântat fie simțul ce te-a îndreptat spre casa mea, bunule Dexion! Spune, spune mai curând ce știi despre Cantil al meu? nu l'ai vădut? mai trăește el ore bietul meu copil?

Dexion. Nu pot șei nimic, Adriano, de ce s'a mai petrecut aici de șeiđeci ȓile încóce, de când lipsesc din Siracuza.

Adriana. De șeiđeci de ȓile! Oh! câte strășnicii nu s'au petrecut de atunci! Sermanul meu copil a fost aruncat in temniță, fară să se șcie pentru ce; și Marciiu, soțul meu, mergând inaintea pretorului să cêră liberarea lui, acesta i-a cerut in schimb atăția bani, cât, cu toță averea noastră, și noi toți de ne-am fi vëndut robi, tot nu i-am fi putut adună. Bietul Marciiu avu atunci neprevederea de a spune in fața tigrlui de Veres, că se va jelui la Roma . . . ah! . . . (*Ea slăbește, femeile o țin.*)

Dexion. Pricep ce a urmat, Adriano! Marciiu va fi fost trimes la mörte . . .

Adriana. Asta n'ar fi fost încă atât de grozav; dar, aducându-l gol chiar pe piața acêta, pe care mereu mi se nazare că vęd încă sufletul seu rătăcind ȓi și nópte, după ce s'a dat poruncă tuturor trecătorilor să-l scuipe in față, a inceput bătaia cu vergi. . .

Dexion. Sermanul Marciiu!

Adriana. Și sângele țisniă din trupul lui ca fulgerul dintre nouri! După bătae fu presurat cu felurite rugini ce-i ardeau și bobotiau ranele și pielea ce-i mai rămăsese neatinsă. . .

Femeile. Da! șcim toți de asta!

Adriana. Ș-așă fu lăsat vreme de un sfert de ȓi, in mijlocul pieței, neingăduindu-se nimêrui să se apropie de el. . .

Dexion. Destul! destul nenorocito!

Adriana. Drept culme a cruđimei și mișeliei a fost apoi spenzurat de picioré chiar de streșina casei noastre! — Și Veres sta colo in cerdacul lui, impreună cu nerușinata lui intretinută, Onfala, — și ridea, cu risul unui crocodil ce ș-a inghițit prada! Blestem! blestem! blestem vecinic pe capul tiranului și a veciniceii lui spițe in toță lungimea vécurilor!

Dexion. O, durere! până unde pot străbate coplesitórele tale valuri! . . .

Mavriu. (*Inaintând cu alte șese femei.*) Dexion! étă și celelalte femei ce au respuns la chemarea mea; nici un bărbat nu se mai află pe la locuințele lor; mulți sânt morți seu fugiți; mulți gem prin inchisóre, mulți prin giurul inchisorilor, căutând să mai vędă o singură dată pe nenorocitele lor rude.

Dexion. Să pornim atunci, atăția cel puțin, căți sântem aici inaintea lui Ciceron: femei ca voi, un moșnég ca mine, ori un copil ca Mavriu vom fi destui pentru a îndreptă pretutindenea pașii și ochii celui ce póte ne va liberă de greul jug ce ne apasă; vom arată ochilor lui tot ce gura noastră nu póte grăi, seu durerea nu póte mărturisí. Ridicați făclile vóstre și veniți după mine!

Mavriu. O lumină se vede venind in spre noi din locul pe unde am venit . . . póte că Ciceron ne-a fi chiar ajuns.

Dexion. Să mergem intr' acolo.

O femeie. De n'ar fi ér vr'un calêu . . .

Dexion. N'aveți témă!

Mavriu. (*Se întórce din fund unde a căutat să vędă in depărtare.*) E el! e chiar Ciceron! mântuitorul meu a și ajuns! il recunosc intre toți cei ce-l incungiuură!

Scena VIII.

Ciceron, Pison, urmați de Ostasi, Robi, și Cetățeni din Siracuza, și cei de mai nainte.

Toți. Trăiește Ciceron! vino Ciceron mântuitorul nostru!

Ciceron. Cetățeni! frați! potoliți strigătele vóstre; ele ar puté nimici scopul ce-l avem . . . Dar ce vęd? Dexion sosit aicea inaintea mea! și eu te credeam rătăcit pe drum.

Dexion. Nu, luminate om! Cunosc drumurile Siciliei mai bine decât oricare alt roman, și de multe dăți eu și concetățenii mei ne-am lăsat mult sânge pe la fiecare respintene . . . ceea ce ne face amintirea lor neștersă! Ci am alergat inainte ca să dau de șcire astor sermane mame, surori, și fiice, véduve și orfane, spre a le aduce o rađă de bucurie la apropierea ta . . .

Ciceron. Facă ȓeu ca sarcina mea s'o pot indeplini până la capét. Și tu Mavriu aici?

Mavriu. Acum și 'n totdeauna voi fi umbra ta, cănele teu credincios, însăși țerna pe care 'n orice clipă tu vei călcă . . .

Ciceron. Mulțumirile tale sânt din cale afară, și urmând tot așă, me vei silí să te opresc eu insu-mi de a me mai vedé . . . Ciceron nu are plăcerea de a i se reaminti pe fie ce clipă faptele sale, chiar cele bune; asta l'ar duce póte in păcatul ingâmșării, și el nu vré să se ingâmfe.

Dexion. De-ar fi toți marii noștri drepti la cugetare ca tine, astăđi nu hoții ar stăpáni, și nu toporul lictorilor ar fi respata jeluitorilor. Priveșce Ciceron aste biete femei in culmea desnădăduirii lor; ascultă-le vorbele pline de foc și blestem ce aruncă celui ce le-a ucis și intemnițat, in chipul cel mai barbar, tot ce inima lor iubí și prețuía . . . ascultă-le, — și, de nu vei avé inima mai puternică decât oțelul seu mai turbată decât ceea a lui Veres, vei vërsá tot așă multe și dureróse lacrămi, tu, bărbat, tu străin și fără nici o inrudire aici, pe câte vërs ele, soții, mame, fiice! . . .

Ciceron. Nu! nu mai voi să mai ascult nimic; sânt dela amurgul serii in Siracuza și n'am inaintat mai mult dela marginea orașului decât până aici; inainte de a-i păși póta, fară ca vr'o gură să se deschidă spre a-mi șopti un cuvânt, am putut simți toță gróza ce me așteptá in lăuntru al acestei cetăți. Cele dintei ruine fumegânde, din calea-mi, mi-au mărturisit cu trista și mörta lor priveliște ceea ce se face in Siracuza cu averea locuitorilor ei; cei întei copaci, bētrâni de vécuri, ce védui in ochi, ími arătără indestul câte crengi puternice aveau și câte lațuri de mörte putură fi aninate pe ele; căți copii morți, pe jumătate mâncați de căni, căți bieți orfani rătăcind goi, sbierând de fóme, n'am intēlnit in cale-mi! la ce ușă am bătut, nu mi s'a deschis; tăcerea mormintelor domniá pretutindenea . . . pare că și căni și buhnele regușise de mult urlat și țipét! Cari păreți nu i-am vëndut stropiți de sânge? pe cari podișuri nu culegeam câte o sřarmătură de armă alătura cu un ciolan omenesc! . . . Ce mărturie din gura vóstră, sermane ființe, cari ați putut avé atăția ochi spre a privi atâtea crime, aș mai puté culege!?

Dexion. Așă e! aici cuvântul e neputincios de-a zugrăví toță turbarea unui așă tiran; priveșce aste femei, cărora durerea nu li mai ingădui nici să povestescă încă odată tot ce-au indurat! Mai adiniórea asta biétă Adriană putea încă spune schingiuirile ne mai pomenite sub cari a perit bărbatul ei Marciiu-Antioh . . .

Ciceron. Marciiu-Antioh! fostul căpitan al legiunii din Cridia póte?

BULGARĂ DELA DUNĂRE.

Adriana. Vai! așa! . . .

Dexion. Și ătă casa lui . . . pustie de el, pustie de fiul seu, pustie de tot avutul ce falnica lui vitejie îi dăduse: ătă și vėduva lui, care după ce ș-a vėdut fiul aruncat in temniță, necinstit, ca hoții de drumuri și omoritorii, ș-a vėdut și soțul, doborit sub lovituri de vergi, presurat cu rugini otrăvitoare, dat scuipatului mulțimei, spėnzurat de chiar streșina casei lui!

Ciceron. Oh Marciu, serman prieten! . . . l'am cunoscut bine, Dexion; ără unul din cei mai viteji și mândri ostași, din cei mai infocați luptători ai Republicei! — Am dat mâna de atâtea ori împreună, și precum Jupiter nu fu muritor și eu nemuritor, tot așa Marciu-Antioh n'ar fi putut fi călcător de lege spre a-i se căde o așa pedepsă crudă. Deși a totputernici! Ș-ați putut voi răbdă, așa batjocură aruncată Sfintei Vostre dreptăți?!

(Va urmă).

N. A. Bogdan.

Fete de mărit.

Duminecă * faur 18**

(Incheiare.)

rměză că femeia, încă de mirésă, caută să aibă multă atențiune la ținuta față cu bărbatul. In adevăr, e greu bărbatului să aducă in casa sa o personă, ale căreia moravuri nu le cunoșce, dar încă mai greu pentru o fată, că merge după un străin și in loc străin. Cu greu alege bărbatul cariera: industriar, neguțator, militar, preot, séu ce să se facă?! Dar apoi se pregăteșce bine pentru cariera, ce odată și-a ales-o. Inse fata nu șcie, că după cine se va duce va fi ore industriar séu neguțator, agricultor séu invėțator, pentru cine să se pregătésca? Responsul e, ca să se pregătésca pentru familie. Atunci n'o va suprinde nici o carieră. Mai ales la femei se referesc cuvintele lui Solomon: »Cel înțelept cu inima, cuminte se numeșce.« Femeia are înțelepciunea de inimă, amorul, și așa am dobândit cuminția, să șcim alege modul, a implini datorințele năstre.

Inre acele moduri, primul este dedarea la un temperament voios și blând, care să-l facă pe bărbat a dori petrecerea in familie. Reu ar face acea femeie, care numai atunci ar fi voiăsă, când ar avé causă de bucurie, și s'ar supără de câte ori i se întēplă veri o neplăcere. Aceea nu ar fi stăpână pe sine, fără s'ar conduce când de bucurie, când de supărare, care cum s'ar perondă s'o prindă la jug. Cuminția inse, condusă de amor, nu se plēcă jugului. Dără mai bine me voi esprime cu asemēnarea: Erau două surori. Una intră in gradină, priveșce lung la rose, apoi esclamă de bucurie: Dómne, frumoșă ni-ai făcut lumea acēsta, încă și spinele are rose!« Vine sora a doua, și privind la acele-și rose, strigă: »Rea si blăstēmată e lumea acēsta, încă și rosele au spini!« A fost temperamentul uneia, că vedea numai rose, ără al celeia lalte, că vedea numai spini. Dela temperament depinde fericirea. Voi veți vedé numai partea bună a bărbatului. Nu ve așteptati să vedeti om fără smintă. Șciți proverbul, că decă ni s'ar fi scris smintele pe frunte, toți am umblă astăzi cu căciule, bărbați și femei, le-am trage pe frunte. Nu uități, că buna educațiune consiste in aducerea de sacrificie: vei suferi, iertă, suride. Responsul blând delătură mânia; cel aspru, întărită. E natura omului așa, că cede la blăndețe și rebeléză la amenințări. Blăndețele avură totdeauna putere mai multă și mai înțeleptă, de cum mânia. Numai cel neînțelept nu cede, pōrtă ură, vorbeșce de

reu, și se tângueșce fără folos. Când vei face bucuria mamei, decă te vei tângui de bărbatul teu, séu decă te vei lăudă? Alege!

Nu ve incredeți in frumșete, in averi séu in bunul nume, că ori ce multe virtuți să poședă o personă, ea desplace decă umblă tot cu buze umflate. Cércă a comunica bărbatului veselă ta. La pronunțierea temperamentului, te vei ajută mult cu imbrăcăminte: curată, nimerită, cu gust; de multe ori o cărpă, o primă, o flóre la locul seu, decide in favorea femeii. Pōte femeia ferbe in tindă, fără să iee vestiminte necurate, ce vatēmă simțul bărbatului, și-i trece dorul de fertură. Socōte că se arētă economă, dar in faptă nu este nici pentru salon, nici pentru tindă, nu e de nici o trébă.

Nu negligeți forma in conversațiune cu bărbatul. Decă desplace un discurs, când se pōrtă in sentințe negative, apoi este chiar dureros pentru un bărbat a-și vedé femeia pururia in negațiune, »nu« și ără »nu.« Din educațiune, puține se potrivesc la forma negativă. Inse ără, nu este de cuviință, să aprōbe femeia tot ce țice bărbatul, cum face un servitor, o servitoare séu alt om de jos: »asă e, me rog,« și tot »asă e, me rog!« Bărbatul nu vré servitoare, vré soție și consiliar. Decă femeia va aprobă tōte necondițiunat, incētă posibilitatea a mai purtă discurs. Să me esplic și aci cu o întēplare, din opul »Educațiunea mamelor« tradus de Negulici: Un colonel frances servise sub impēratul Napoleon I, și după căderea impēratului s'a temut, că venind la tron regii burboni, va fi pedepsit. Fugi la Egipt, unde s'a turcit și ajunse pașă. După datina turcēscă ținea multe femei in haremul seu. Capētă o epistolă dela un amic de a casă, in care e invitat să retōrne la Francia, că nu se pedepsesc cei ce serviră mai nainte sub impēratul, și s'a rezervat locul seu de colonel in armată, să-l ocupe când voieșce. Raspunde mulțamind, că remâne in Egipt, unde e indestulit cu pozițiunea de pașă și numai o dorință are cătră amicul seu: să facă bine să-i trimită o francesă, vré s'o iee de soție, să se însōre. Inre cele multe din haremul seu, n'a găsit una de soție. Adevērat, turcul onōră femeia, când mărturiseșce că trei pēcate sūnt mari: »a turbură isvorul, a vatēmă pomul, și a supără muierea,« inse nu-i dă educațiune, să pōtă deveni soție, cum e conceputul nostru. Cred că ne-am luminat cu referință la acēsta problemă. Fiți secure, că nu veți sminti, mergēnd totdeauna pe calea iubirei conjugale. Remarcabil, că poeții cāntă muierea de inimă, nu cea de cap; ei asemēnă înțelepciunea cu rosa albă, ără iubirea cu rosa roșă; laudă cea albă, dar se pronunță pentru cea roșă.

Invit, mirese, memoria vōstre la o cercustanță, este că in tot timpul ce mi-ați fost eleve, n'am oprit dela voi păpușile. Am pretins numai să fie ingrigit și curate. Am socotit că petrecerea, la care ve trage inima, este pentru voi cea mai bună. Tinera ființă, in jocurile sale, presimțēșce destinul. Intrând in familie, veți vedé mame, sócre, cumnate, că placerea de păpuși au mutat-o pe băietii lor. Stimăți aceste simțeminte. Ultuóna priveșce la pomul cel bētrân, a luă invėțatură cum să și facă datorința. Veți vedé acele mame, că cu purtarea lor sūnt invėțatură viiă inaintea băieților. Caută să facă așa, fie-care mamă înțeleptă. Fapta și esemplul contribuesc la buna educațiune, mai mult de veri ce muștrare. Dar este in familie și un reu, ce reclamă coregere neapērat, ințeleg că in primii cinci ani dela nașcere mor mai mulți ómeni de cum animale. Că la mama de animal este de ajuns iubirea instinctivă ce i-a dărui natura, inse mama de om e avisată la înțelegere superiōră, la invėțatură și cultură. Sūnt ani, in cari, asemēnând

matricula botezătorilor cu conștiința școlară, vedem că abia o terțialitate a pruncilor ajunge etatea de șese ani și vine la înscrierea școlară. Mama poate să impedeze în familie această mortalitate, decă va ține la condițiunile de sănătate, ce le cunoșceti: apă și aer curat, chilie ventilată, înbrăcăminte corespunzătoare, nutrimēt potrivit șcl. Despre acestea să mai cetiti. Nu părăsiți cartea, după ce ați eșit din școlă. Cerați lecture, din cari să ve calificați tot mai bine, de oră ce — cum șisei — pentru mama de om, învățatura e o necesitate.

Venim la misiunea femeii în economie. Cultura, cand avisă femeia la familie, i-a deschis aci un teren mare de activitate. Decă acum nu-l întrece pe bărbat, de secur este barem egală bărbatului. Din es-semble ne vom lumina :

Inzedar aduce bărbatul tōmna curechiu și brânză la casă, decă muierea nu va șci să le pōrte de grige. Curechiul se strică până în iernă, brânza devine usturoie, nu mai sūnt de mīncat. Durere, mulți ōmeni, ruți de fōme, se intind la asemenea nutrimente, în dauna s̄anetății. Vina o pōrtă femeia.

Bărbatul cērcă să aibă porc gras de crăciun. Dar ce folos, de nu va șci muierea rēndul: Se rānceșce lardul (slanina) sēu capetă strepeși. Greu să-l veți !

Indar bărbatul vine cu bucate la casă, decă femeia nu șcie cōce. Aducă grāne multe sēu puține, frumoșe sēu slabe, tot atāta, nici un folos, decă muierea face pāne acră sēu amară, de n'o pōte nimene mīncă. Flāmēndesce bietul om lângă hambarul plin.

Acestea se întēplă în tōte șilele; șūnt esperiinte triste ce se plātesc cu s̄anetatea, cu viēta. Nu spun casuri extraordinare, cum este femeia ce afirmă, că în altă țēră se face pāne bună, fiind acolo alte bucate, alta apă și sare, și nici se dă luminată de bărbat, că dela noi merg acolo apă și sare și bucate. Sēu cum e casul cu leniōsa, ce cade la pat în friguri, că se apropie culesul de cānepă, și nu se ins̄anetoșeză până nu trece lucrul. Cand vine apoi lipsa de cămeși, bărbatul caută să cumpere pānză cu bani.

Să șicem că femeia înțelege să conserve acele nutrimente. Ancă nu e de ajuns. Bărbatul, ce lucră în aerul curat, lucrul greu de cāmp, caută să se nutrēscă de după ocupațiune. Femeia nu-l pōte avisă la mīncări reci, la pāne și lard, el pretinde fertură. Aci este una dintre cele mai mari datorințe ale femeii, să șcie ferbe. Durere, că și la ferbere și cōcere dām indērētru, când alții merg innainte. Ancă ōmeni de acum și-aduc aminte din pruncia lor, de multe bucate bune și de gust, a cārora gātire astāși n'o mai cunoșce nimene.

La ferbere caută să avem dōue considerațiuni; una, mīncarea să fie de bun gust, nutritōre și s̄anētōsă; alta, să nu se facă prēdă și stricaciune în nutrimente. Nu e bună economă, care strică dōue și nōue pānză ferbe una: din contra, cea învățată, din una face dōue, și sūnt bune amendōue.

Din cele spuse veți înțelege de ce, multi ōmeni bogăți duc traiu reu, pururia flāmēndi, supērați, sfārticați și lutoși. Alții sūnt ōmeni sāraci, dar cu bun traiu, nutriți dupa recerinte, curați și voiosi. Totul depinde dela femeie: s̄anetatea, averea și chiar autoritatea familiei în societate. Etă, de ce am șis, că dēnsa face, de nu mai mult, barem cāt bărbatul, decă șcie cōce și ferbe, spēlă și cōse, conservă nutrimente șcl. Cu un pātrar de sesiune de pāmēt și cu o soție bună, este cum ai poșede jumetate de sesiune; cel cu una sesiune, cum ar avē dōue, și așā mai departe, până să duplică averea națiunii întregi, dimpreună cu tōte capitalele economice și morale. Decă lāudām bărbatul, ce lucră agrul seu, de produce dōue spice

unde nainte eră unul, ce vom șice de femeia, când din dōue face patru! când cu fusul dela furcă, sēu mai bine cu rōta de tors, ne va imbracă o casă?

Ca să ajungă acolo, femeia nu pērdă din vedere împārțirea timpului și a lucrului. Este casă, în care muierea, cāt e s̄anta și de mare tot alērgă și direge, inse nimica nu se alege din trēba ei, nu are spor. Alta, se pare că tot șede, dar afacerile sūnt la cale. Asta provine dela cum șcie să-și impartă timpul și lucrul. Nu amānă cu spēlatul, până să nu mai fie cămeșe sēu cārpă curată, și lucrul de șeptēmānă nu-l lasă pe s̄ambătă. Tāierea porcilor și spēlarea cămeșilor nu se nimeresc șcl.

Ancă un reu s'a incuibat în șile de acum, este lucsul. Nu vorbesc de rumenele, de albele și de suliman, ce strică fața, o sbercesc, fac să negrēscă și să cadă dinții, până ce, ajunsă în etatea cea mai frumoșă, nevēsta s'a urīșit, și nu are cu ce mestecă. Asemene mīngituri pe fața, nu mai plac nici omului celui de jos. Dar vorbesc de datina, că mai fiecine vrē să trāescă peste putințele sale. Cērcă, declinit femeia, vestminte scumpe, de māni strāine și fără folos. Atari vestminte nu-i fac onōre, că nu sūnt dela māna ei; și nu sūnt de bun gust în ochii omului cult, pentru că, cum șisei, sūnt scumpe și fără de folos. Ales în petreceri se arētă lucsul, pare că ōmenii vor să arunce la ferēstră afară agonisita lor, și după agonisita să-și arunce și s̄anetatea. Nunțile, în loc de 2—3 ore, șin tot atātea șile. Mulți se bagă în datorie, de reul oșpețelor, alții se ruinēză pentru totdeuna. Aci femeia este chieamată să stee pază, pentru interesul propriu și din considerațiune la oșpeți. Decă oșpeții, vēd petrecere mare, toți cei cu minte incungură în viitor acea casă și familie, pentru că ei nu pot sēu nu vreu să dee asemenea petrecere, eră să remānă datori. Ii e sfielă. Se feresc de un oșpēt, ce nu-l pot întōrce sēu respłati. Dar și pentru opiniunea publică să ne ferim de lucs. Nu este onōre, când publicul se intrebă: ōre, de unde au acești ōmeni, lucsul ce-l pōrtă? Nimene nu produce, de respuns, ceva causă morală. Inse e laudă, când se șice de cineva; trāeșce modest, desī are puțința să-și permită comoditate mai multă!

Cunosc, miresele, familiile în cari intrati, și șōcrele înțelepte, ce ve aștēptă. (Așā e!) Asta me consolēză și ve aduc gratulațiuni, altmintre m'aș teme că vor fi, cari să nu se indestulēscă cu învățaturile ce ați luat, și vina vor aruncă pe învățatōrea vōstră, de oră ce așā datine au multe șōcre, s'o spun verde, e rară șōcra, să-și laude nora. Unde e cauza? Acolo, că puțin șōcre pricep să șinā locul de mame la nurōri. Tineră nevēstă, supērată de șōcra, de unde va luā indemnul a continuā desvoltarea calitășilor femeేశci! Pentru voi, mirese, cum șisei, nu am témă, odată că cunosc familiile unde mergeți, și apoi că mi-ați fost eleve bune. Șinēnd la învățaturile ce vi s'au dat, pot șice fie-cāreia în parte: »fii convinsă că nu mergi cu māna golă la șōcra-ta!«

Cugetați, miresele, că astāși națiunea se reculege a-și eluștă în lume locul ce l'a avut, și i se cuvine. Femeia face partea jumētate din națiune; la lucru dar, sub flamura datorințelor vōstre!

Am dorit, ca acestea să vi le repeșesc, dela locul acesta, și din ocașiunea de astāși. Me bucur de public, că a venit în numer frumos. Fiți mărturie, despre acele nisuițe, ce le sēmēnă școlă de fete. Ve mulțānesc din inimă, că m'ați ascultat. (Auditorii rēdicarā ovațiuni denou. Miresele se apropiarā de domnioră, a-i esprime recunoscința, și o rugarā să le permită, barem o șeptēmānă, ele să-i fērbă).

Scrisori din Cernăuți.

Serbare la școala normală română din Cernăuți. — Instalarea priorului în Suceva. — Iubileul arhiepiscopului și mitropolitului dr. Silvestru Morariu.

În ziua onomastică a împărătesei s'au împărțit la școala normală română în Cernăuți de către un comitet constituit din domnele Aglaia Cosovici, Aglaia Isopescul, Volcinski, Volan și domna Tomașciuc îmbrăcăminte la elevii săraci ai acestei școli.

La împărțirea straelor era de față și referentul școlilor gr. or. din consistorul mitropolitan, arhimandritul Miron Calinescu, care într-o orăție scurtă aminti despre scopul umanitar al comitetului constituit de dame române și admoniă pe elevi la învățare, diligență și ascultare a învățătorilor școlii. Un cor aranjat între micii elevi intonă câteva cântece. Directorul școlii I. Litviniuc mulțami doamnălor române pentru sprijinul acordat elevilor săraci și lipsiți de mijloce.

*

Intr'a 22 novembre serbă priorul bisericii mitropolitane St. George din Suceva, unde se află st. moște ale patronului țării St. Ioan Novi, dl Emanuil Ciuntuleac instalarea ca atare în Suceva. Au fost de față căpitanul districtului Sucevei dl Stroner, consilierul tribunalului districtual din Suceva dl Cechovski cu amplexii tribunalului, directorul gimnasiului superior din Suceva, dl St. Dracinski cu toți profesorii, reprezentanții comunei din Suceva, medicii și advocații din Suceva, dl Vasilie Morariu și prof. univ. Kleinrocker din Cernăuți. Mitropolitul Iașilor a fost reprezentat prin arhimandritul dr. Conon Aramescu Donici din Iași.

Se ținură mai multe toaste, între cari ale reprezentantului dr. Aramescu în onoarea Maj. Sale împăratului Francisc Iosif I., protectorul bisericii și libertății de credință, cum și pentru redicarea și prosperarea bisericii și școlii, dl Stroner, căpitanul districtual în onorul mitropolitului dr. Silvestru Morariu și priorul bisericii mitropolitane Emanuil Ciuntuleac, în onorul direcției gimnasiale și corpului profesoral de acolo.

*

Intr'a 26 novembre a. c. serbară diecesanii dreptcredincioși din Bucovina iubileul de 70 de ani al mult iubitului lor mitropolit dr. Silvestru Morariu. Pentru scopul acesta se constituise de mai înainte încă un comitet arangiator. Dintr' acest comitet făceau parte domni Ión Bumbac, Erast Czechorski, Ilie Dimitrovici, br. Eudosiu Hormuzachi, Leon Kirilovich, dr. Erast Mandicevski, Eugeniu Mesieder, br. Nicolau Musteșă, Eusebie Popovici, Mihaiu Piteiu, Leo de Reiu, Georgiu de Tarnovieticki, dr. Ironim Topala, dr. Ión cavaler de Volcinski, Isidor Vorobkievich și Onesim Țurcan; cum vedem și Rutenii Bucovinei au fost reprezentați în el, deci exclusivitatea lor era numai parțială.

În invitarea acestui comitet, împărțită prin totă Bucovina, aflăm următorul pasagiu: »Activitatea și meritele acestui ilustru bărbat pentru biserica noastră ortodocsă-orientală din țără, marele seu devotament și succesele sale pentru luminarea și dezvoltarea culturală a poporului pe toate terenurile, stăruința sa neobosită pentru binele țării și însemnătatea productelor

sale literare ne obligă pe noi diecesanii ortodocsă-orientali ai Bucovinei a serbă cu iubire fiiescă și solenitate acesta și însemnată și a aduce în P. S. Sale respectuosă supunere, omagiile noastre de mulțămire și recunoștință.

Sosi ziua iubileului. Deminătă la 9 ore într' a 26 novembre a. c. se severși în biserica catedrală din Cernăuți serviciul dumnezeesc de 9 preoți conduși de consilierul mitropolitan dr. Ión Țurcan. Biserica catedrală era îndesată de popor din Cernăuți, cât și dela țără. Mai fișecare comună din Bucovina trimise o deputație de țărani. Se vedeau în biserică țărani din fundul munților, din Câmpulung, din văile țării, din districtele Siretiului și a Storoginetiilor, din districtele de peste Prut și din malurile Nistrului. În timpul serviciului divin se împărți prin public și o poezie română și rutenă, din care estragem următoarele versuri române interesante:

»Ași intră 'n biserică Archiereu,
Și caută la cer, mulțameșce
Cu lacrimi puternicului Dșeu,
Că vieță-i pân' ași dărușce.

El traiul seu oilor tot l'a jertfit,
Ca bunul păstor, care pune
Și sufletul pentru poporul iubit
În zile și grele și bune.

Și ecă respłata, ce o-a simțit
Păstorul: El ași e ferice,
Fiind că de turnă-i stimat și iubit,
Cum nimene alt pôte șice ect.

Se înțelege, că în limba rutenă astă poezie sună altfel. Mai bine era, decă nu se împărția printre public.

La 11 ore se porniră deputațiunile dela biserica catedrală. Un convoiu de 200 de căruțe și mai bine se puse 'n mișcare dela biserica catedrală prin stradele principale ale capitalei la reședința mitropolitană. În căruțele dintei se află deputația aristocrației române, în cele următoare ale inteleginții române și în cele din urmă deputațiile comunelor rurale ale Bucovinei. Primirea deputațiilor se făcu în sala sinodală a reședinței mitropolitane, în una din cele mai frumoșe, mai spațioșe sale ale țării. Pe galeriile ei cele mari se află o cunună mare și frumoșă de dame și domnișore române.

Sosirea iubilarului mitropolit dr. Silvestru Morariu fu primită cu cele mai entusiaste aclamări. Conducătorul deputației aristocrațiilor dl Victor cavaler de Ștircea ceti textul român al adresei, în care se aflau peste 3000 de subscrieri din totă Bucovina. Consilierul mitropolitan dr. Ión Țurcan ceti textul ruten al adresei. Iubilarul mulțami înteu în limba română, apoi în cea rutenă, cu cuvinte forte călduroșe. Apoi se presintară deputațiile, înteu cele ale inteleginții române din Cernăuți și din țără, apoi deputațiile protopresbiteratelor, cum și singuraticelor comune rurale, conduse în mare parte de către parochii lor locali. Comandantul pieșii și al brigădei bucovinene generalul Teodor Saracin gratulă în numele garnisonei, la ce mulțami mitropolitul dr. Silvestru Morariu în limba germană, șicend că atât puterea armatei, cât și biserica aduc țării și împărăției pace și scut și amëndoue stau într'o armonie deplină. În sala astă mare erau peste 1000 de persoane intrunite, cari din unghiurile cele mai îndepărtate ale țării au venit, ca să gratuleze mult meritatului iubilar pentru patrie, nație și cultură.

Deie Domnul ca în Pr. Sa să conducă mulți ani destinele bisericii gr. or., ale țării, ale nației române,

al cărei fiu credincios a fost In. Pr. Sa in situațiunile cele mai critice

Iubilarul a căpătat ir decursul zilei telegrame de felicitare dela mitropolitul român din Sibiiu, dela episcopul din Caransebeș, dela episcopul din Arad și dela episcopul din Roman Melchisedec și dela mitropolitul din Moscva.

Dionislu O. Olinescu.

Paul Dunca de Sajó.

1799—1883.

Unul din cei mai bătrâni și distinși români din Transilvania a trecut din viață, sâmbătă la 1-a decembrie anul curent Consiliarul de guvern Paul Dunca de Sajó, Butfalva și Bîrfalva, fost membru al senatului imperial din Viena, fost deputat dietal etc. etc., eră născut la finea secolului trecut, in Marmația, lângă Duncașcilor.

Tradițiunea țice că un Dunca, venit din munți, de peste mare, vorbind o limbă de tot străină, ar fi immigrat in Marmația cu mulți secolii înainte, unde s'a și căsătorit cu o română de illustru neam. Un secol mai târziu de timpi immemorabili, coboritorii acestui Dunca priimiră titlul de nobili și intinse moșii donatarie. Esistă documente care arată, că o Christina Dunca, la anul 1662, a respins cu 80 ómeni ai sei puterea armată care venise, contra legeri, să se atingă de drepturile sale nobiliare.

La inceputul secolului present doi Dunceni au părăsit țera lor natală. Primul fu Ión Dunca, care a mers să-și facă studiile juridice la Lemberg, in Galiția, de unde, absolvând dreptul, a trecut in Bucovina, in serviciu da stat. Ca consiliar gubernial se căsătorii aci cu fiica celui mai illustru boer bucovinean, Nicolae Gojan și a Mariei Stircea, doue nume ce stau in fruntea boerimeii moldovene menționată de Cantimir. Acesta fu părinte a doi fii cari, moștenind mai multe moșii in Moldova după mama lor, au trecut ambii in România, unde au și ramas. Nicolae cel mai mare, fost mare ban, a murit lăsând mai mulți fii, din cari numai unul, generalmente stimatul generul Iuliu Dunca mai este in viață; Stefan, al doilea fiu alui Ión Dunca, fost mare spătar, a fost părintele celebrului căpitan Nicolae Dunca, mort in America, al cunoscutei literate Constanța de Dunca-Schiau, al căpitanului Titus Dunca care s'a illustrat in resbelul franco-german și al lui Aureliu Dunca încă june. Unica fiică ce avusé Ión Dunca, a murit timpuriu ca soția fostului senator dr. Theodory, tatăl generalului Iuliu Theodory.

Fiul Longin din căsătoria a doua a lui Ión Dunca trecând in Galiția, unde este aședat ca proprietar mare, in Bucovina Dunculesci nu ai mai ramas.

Indemnăt de vărul seu primar, Ión Paul Dunca a mers pe la anii 16 a secolului present la Cernăuți unde a sevêrșit gimnasiul superior și cursul de filosofie. Drepturile le-a terminat la universitatea dela Cluș și apoi a intrat in serviciu de stat fiind întei fișcal la Zlatna, apoi consiliar la Sibiiu și pe urmă consiliar la Curtea supremă din Cluș, ca atarea cerut a fi pensionat după un serviciu de 42 de ani.

Din prima sa căsătorie cu Anna Fulea, nepoța de soră a episcopului Moga, i se născură trei fiice, Iosefina măritată Pascovitz, Paula mórta ca soția drului Ión Mihaly de Apșa și Anna necăsătorită. Fii repausatul nu a avut și astfel și ramura Dunculescilor din Transilvania s'a stîns. Cu a doua sa soție Carolina de Clococean, nu a avut copii de loc. Ambii sei nepoți Emil Pascovitz locotenent și Eugeniu Pascovitz cadet, sînt unicii sei coboritori de secul bărbătesc.

Paul Dunca a fost inalt stimat pentru perfecta sa integritate, caracterul seu firm și nobil și amórea neclintită de națiune. Om serios și cumpenit in tóte, el a economisit mult pentru densus; dar pentru școlă și biserică niciodată. Când eră cestiunea d'a agitá cultura românilor și religiunea lor, atunci eră darnic și mai mult de o biserică a fost ajutatá cu mile de densus. Membru fundator al Asociațiunii transilvane pentru limba și literatura poporului român, bătrânul consiliar dela fundațiunea societății pâna in ziua ultimă a vieții sale, adecă pâna la etatea de 90 de ani, nu a incetat d'a ajutá Societatea, nu numai băneșce, dar și cu sprijinul seu moral, ca membru al comitetului central. Remarcabilă a fost puterea fisică și morală a acestui demn bărbat; tote afacerile casei și a familiei sale le-a condus singur pâna la ultimul moment a vieții și la 84 de ani a fost destul de puternic încă ca să pótá scóte din valurile Sibiului un amic care se innecase, scaldându-se.

La grandioasa immorméntare ce se ținu luni la trei ore, au luat parte nu numai notabilitățile de tote naționalitățile și confessiunile din Sibiiu, dar și populațiunea orașului intreg. Cununi s'au depus de familia, de comitetul Asociațiunii, de familia Dunca-Schiau și de mai multe rude și amici.

Actul inmorméntării s'a sevêrșit de canonicii Antoniu Vestimian și I. M. Moldovan din Blaș, asistați de protopopul I. V. Russu din Sibiiu cu alți doi preoți și un diacon; părintele dr. Augustin Bunea, secretar mitropolitan din Blaș, a ținut cuvântarea funebrală; ér la mormént, in numele comitetului Asociațiunii transilvane, a vorbit dl asesor consistorial din Sibiiu Zaharia Boiu.

Pierderea insemnată ce a indurat națiunea prin mórtea consiliarului Paul Dunca de Sajó a fost adânc simțită și aprețiată de toți.

M.

B o n b ó n e .

Mama nu crede!

O dómna încă tineră și frumósă a fost silită să se servescă pentru corecțiunea dinților ei stricați de tehnica dinților. Corectara a reușit atât de bine, încât nimene nu putea nici să banuescă presința porțelanului in gură. Surrogatele aceste inse cer scóteri și curățiri dese, pe cari mica Ella totdeuna le petrecea cu atențiune. Odată apoi țise cu totă francheța: »Mămucă, tu ai dinți falși.»

— Ce vorbești! — țise mama, care nici inaintea fetiței sale de cinci ani nu voiá să-și recunoscă defectul acesta. Cum să am eu dinți falși!?

— Dar, mămucă, eu te-am vêdut când i-ai aședat in gură.

— Par că visezi; ceea ce ai vêdut tu, a fost o bucățică de zahar. . . Dar nici nu se cade să vorbești de-acestea, tu pișpirică.

Ofensată nițel, Ella se duce incetișor in odaia părintelui seu, care cetia țiare și c'un aer de auto-ritate i șopti la urechiă:

— Tătucă, intipue-ți! Mama are dinți falși, — dar nu crede!

*

Naintea tribunalului corecțional.

— Un individ este adus naintea tribunalului corecțional pentru furt.

— Dle președinte, avocatul meu nu este aci, vê rog să amânați procesul.

— Și ce ar puté să țică avocatul dtale, de vreme ce ai fost prins in flagrant delict?

— Tocmai acésta, dle preşedinte, aş voi s'aud şi eu.

Pictorul: Veđi, domnule, eu am făcut şi portretul cassarului dela institutul de credit.

Domnul: Norocul lui, căci decă va fugi şi se va curentă pe temeiul portretului făcut de dta, nimene nu-l va cunoşce.

Bulgară dela Dunăre.

— Veđi ilustraţiunea din nr. acesta. —

Mult timp au suferit bieţii bulgari. Jugul cutropitor inse n'a fost 'in stare să sugrume dorul lor de libertate, căci in mijlocul nopţilor de durere femeia a conservat simţul conştiinţei naţionale.

Femeia bulgară, intocmai ca cea română, este un prototip al virtuţilor casnice. Ea ţese, ea cose tóte. Şi cât de frumos lucrăză, se vede din portul ei ce ni-l infăşozăză ilustraţiunea din nr. acesta. Acela sémănă mult cu cel românesc, dar totuş sânt deosebiri esenţiale. Un ochiu atent le va găsi uşor.

I. H.

LITERATURĂ ŞI ARTE.

Antim Ivireanul. A eşit de sub tipar la Bucureşti, in ediţiunea Academiei Române, »Didachiile seu predicele mitropolitului Antim Ivireanul» tomul II, studiu de episcopul Melchisedec. Antim Ivireanul a fost mitropolit in Bucureşti şi ca atare a ţinut predicele pe cari le studieză invêtatul episcop al Dunării-de-jos, care prin o norocită întempleră găsi la 1871, la reposatul episcop Dionisie al Buzăului tomul I. Peste câţiva ani, éraš' prin o norocită întempleră, părintele Isidor archidiaconul seu, găsi la un jidov vëndător de cărţi ambulant, in Bucureşti, un manuscris de predici. Episcopul Melchisedec studiând manuscrisul acesta, s'a convins, că şi acésta carte de predici este o altă serie de didachii tot ale mitropolitului Antim. Argumentele pentru aserţiunea acésta sânt cuprinse in studiul pe care-l anunţarăm la 'nceputul acestor şire. Preţul 40 bani.

Studiul asupra legei celor XII tabule. Sub titlul acesta a apărut la Bucureşti, in ediţiunea Academiei Române, un studiu de dl Ión Calender, membru corespondent al Academiei. O parte din acest studiu a tóst cetită in sedinţa de deschidere a sesiunii generale din anul curent, sub presidiul regelui. Autorul a publicat cu trei ani inainte o lucrare asupra dreptului pretorian şi responsurile prudentilor. Studiul acesta este o continuare a lucrării de atunci şi ne infăşozăză isvorul vechilor datine. Preţul 60 bani.

Diare noue. *Stéua Carpaţilor* va fi numele unui diar, care va apăre la Iaşi sub direcţiunea dlui Em. Vogoride-Konaki şi sub direcţiunea dlui Ales. Calimanescu. — *Caricaturistul Jichide* din Iaşi, impreună cu dl D. R. Rosetti vor scóte in curënd la Bucureşti o nouă revistă umoristică. — *Dl I. G. Cantacuzino* va scóte in curënd la Bucureşti un diar mare. — *Dorobanţul Victorios*, organ rural al eroilor dela Plevna, Griviţa, Smârdan, Rahova, Vidin, a apărut in comuna rurală Bârza din judeţul Dolju in România.

Ioónele din Turnu-Măgurele. Cu ocasiunea hrumului bisericeii cimitirului din T.-Măgule »Isbânda» ne spune că a observat că sfinţii zugrăviţi in acea biserică au cismuliţe moderne, ér in icóna cinei cea de taină, ce se află d'asupra intrării altarului, atât Christos cât şi apostolii au farfurii, furculiţe şi linguri ca in zilele noastre.

TEATRU ŞI MUSICĂ.

Şolri teatrale şi musicale. *Dl Gr. Manolescu* şi *dna Aristiţa Manolescu* debutéză cu mare succes pe scena teatrului din Iaşi, unde pare că s'a mulat in stagiunea acésta drama originală română. — *Sarah Bernhardt* a dat la Brăila o represintaţiune strălucită; o mare ovaţiune s'a făcut artistei; numeroşe buchete s'au aruncat pe scenă; reţeta s'a urcat la 10,000 lei. — *Dl C. Nottara* jócă pe scena teatrului Dacia din Bucureşti cu o trupă improvisată. — *Dl I. C. Lugoşan* jócă acuma la Piteşti, unde e bine primit, căci represintă cãntonete originale, din repertorul ce ş-a format.

Libret pentr'o operetă. Primim următoarele şire: Sereth 27/11 1888. Pré stimate domnule Vulcan! Intorcându-me din Viena, unde am absolvat studiile musicale încă de un an de zile, m'am adresat in mai multe locuri la poeţii români, ca să-mi compue un libret pentru o operetă română naţională, promitându-le totodată ořeş-care sumă pentru elaboreatele lor: nu sânt insé până astăzi in plăcuta poziţie de a primi vre-un tectst potrivit. Convins fiind despre onorata dvóstre fóie »Familia», că e atât de respândită, cred că prin mijlocirea dvóstre, singur aş mai puté ajunge la scopul dorit, de a primí curënd un tectst potrivit. Rog deci, pré onorabile dle Vulcan, să binevoiti a publică dorinţa mea in pré onorata dvóstre fóie şi primíţi asigurarea distinsei mele stime şi considerăţiuni. *Tudor cavalár de Flondor.*

Teatrul Naţional din Bucureşti. Societatea dramatică ş-a reinceput represintaţiunile după debutul Sarei Bernhardt, in sâmbăta trecută. Cu asta ocasiune s'a jucat pentru prima-órá »Calea Victoriei nr. 352», comedie in 4 acte localisată de dl G. Gusty. Marţi s'a dat »Manevrele de tómnă» piesă localisată de dl Caragiali. Care va să dică, tot localisări şi nimic original pe prima scenă română. In legătură cu asta aflăm, că preţurile de intrare se vor mări. La primavéră se vor incepe lucrările pentru iluminarea pieţii Teatrului Naţional cu electricitate.

Sarah Bernhardt şi Teatrul Naţional din Bucureşti. Citim in »Democraţia»: »Dna Sarah Bernhardt a realisat in Bucureşti un câstig de aprópe 150 mii lei, pe când societarii teatrului naţional au suferit perdere, din cauza condiţiunilor oneróse ce au fost puse in construct. Desi dna Sarah Bernhardt plătiá teatrului 1500 lei pe séră, cheltuelile ce direcţiia eră obligată a face după contract egalau aprópe suma ce primíá. Aşá dar societarii teatrului naţional n'au realisat nici un beneficiu, şi represintaţiunile teatrului naţional au fost intrerupte pe timp de 15 zile contra legei teatrelor, care prescrie precis, că represintaţiunile teatrului naţional vor urmá neintrerupt de 4 ori pe sêptémână in timpul stagiunii. Casa teatrului naţional a fost sequestrată de câtră perceptorul dela Galben pentru neplata sumei de 2290 lei câtră stat, provenită din taxele ce dna Sarah Bernhardt trebuia să plătescă. Prin contract direcţiia teatrului fiind obligată să plătescă tacele dnei Sarah Bernhardt, i s'a sequestrat casa de bani.» Toţi şciu, scrie »Românul» că contractul cu dna Sarah Bernhardt a fost făcut de vechia direcţiune a teatrului naţional, deci din cauza greşelilor ei societarii teatrului naţional n'au realisat nici uu beneficiu şi legea teatrelor a fost călcată. Noua direcţiune a hotărít, in ultima intrunire a comitetului teatrului, ca să nu lase a se călcá legea şi nu va da teatrul pentru represintaţiuni străine, decât cel mult de 3 ori pe sêptémână.

Dl I. C. Lugoşan ne scrie din Campu-lung in România următoarele! »Stimate dle Vulcan! Nu ę-am scris cam de mult. De sigur aş mai fi întărđiat şi cu scri-

sórea asta, decã nu aș fi avut ȃlele trecute emoȃiuni cu mult mai dulci, cum am avut acum 4 ani in Nancy (Franȃa), cãnd me duceam la Paris. Acolo cu ocaziunea unui banchet dat de studenȃii romãni forestieri colegilor francezi și englezi, fusei poftit sã le represint pe »Ciobanul din Ardeal« de Iosif Vulcan. O fãcui cu multã plãcere și la finea canȃonetei bisãndu-me, eșii cu drapelul francez in mãnã, și incepui »Allons enfants de la patrie!« . . . I-ȃi poȃi inchipui, cã nici prima strofã n'am isprãvit-o, și luãndu-me pe braȃele lor acei 300 de francezi și englezi depe scenã, am fost nevoit sã cãnt Marseilleza cu ei impreunã, in mijlocul lor! . . . Un Cioban din Ardeal cu opinci, glugã și cãciulã albã a cãntã in mijlocul lor și a fi acompaniat de francezi și englezi! . . . Judecã singur ce am putut simȃi atunci in peptul meu! . . . ȃilele trecute, cu ocaziunea represintaȃiilor mele acı in Cãmpu-lung, am fost invitat de țeranii romãni din Rucãr (cea mai frumósã comunã ruralã din tot regatul Romãniei, — cam cum ar fi Reșinarii de lângã Sibiu dela noi) ca sã le dau o represintaȃiune teatralã cu piese naȃionale, și fiind anunȃatã represintaȃiunea intr'o duminecã, tot satul cu femeii și copiii, peste o mie persóne a aplaudat și a cãntat cu mine impreunã pe »Ciobanul din Ardeal.« Neapãrat, datorz acẽsta ȃi frumósã a carierei mele, cãci ȃile triste am avut și voi avẽ ancã destule, scrierii dtale, cum și poetului Eminescu, care a mai adaugat cãteva versuri la piesa dtale. Cu acẽstã ocaziune imi permit a-ȃi trimete ca souvenir și recunoșcınȃ o posã a mea in »Ciobanul din Ardeal« ast-fel cum l'am creat eu, dupa indicaȃiile și scrierea dtale. Decã din intẽmplare sãu aruncat de sórtã — va trebui sã me intorc in patria mea iubitã — pe care acum o plãng adeseori — și voi jucã pe »Ciobanul« dtale, fi sigur cã, nu te voi da de rușine.»

Corul vocal din Dobra impreunã cu elevii școlẽi capitale de acolo va arangiã marȃi la 29 nov. v. (11 dec. n.) o produȃiune, in memoria marelui arhiepãstor Andrei, in sala otelului »la Husar«, cu urmãtóra programã: 1. »Imn« executat de corul bãrbãtesc; 2. »Cuvẽnt ocazional« rostit de dl Iosif Morariu; 3. »Rugãciune« și »Tabarã din Dumbrava roșie,« cãntãri in 2 voci, executate de elevi; 4. »Paul de Nola,« poesie de G. Coșbuc, declamatã de dl G. Bontoș; 5. »Psalmul 149« de C. G. Porumbescu, executat de corul bãrbãtesc; 6. Din »Povestea vorbeii« de A. Pan, declamaȃiune de dl V. Milencovicu; 7. »Romãnul« și »Mers victorios,« cãntãri in 2 voci, executate de elevi; 8. »Detunata,« cor de E. Neiedly, executat de corul bãrbãtesc; 9. »Sentinela romãnã,« poem istoric de V. Alecsandri, declamat de dl Ios. Morariu; 10. »Cãntec de unire« de W. A. Mozart, executat de corul bãrbãtesc.

CE E NOU?

Iubileul Maj. Salo, adeca aniversarea a 40-a dela suirea sa pe tron, s'a serbat in tóte pãrȃile monarchiei, conform dorinȃei innalte, in lıniste, fãrã festivitãȃi anume; dar din incedentul acesta s'au fãcut mai multe fundaȃiuni. Insuș iubilarul impãrat a petrecut ȃiua acẽsta in castelul dela Miramare, unde a sosit și regina din cãlãtoria sa prin Grecia, apoi monarcul s'a intors la Viena.

Biserica și școlã. La capitulul din Blaș au fost inaintaȃi: canonicul custode I. M. Moldovan la stalul de canonic cantor, canonicul scolastic dr. Ioan Raȃiu la stalul de canonic custode, canonicul cancelar Alexandru Micu la stalul de canonic scolastic și canonicul-teolog Simeon Pop Mateiu la stalul de canonic

cancelar. — In Zgribeșci lângã Lugoș la 18 novembre s'a sfinȃit biserica nouã gr. or. de cãtrã protosincelul din Caransebeș F. Musta, cuvẽntarea festivã a fost rostitã de protopresbiterul din Lugos dl dr. George Popovici, ẽr corul din Selbãgal a cãntat cãntãrile liturgice.

Hymen. Dl *Dionisiu Simionovici*, profesor de limba romãnã la școlã realã gr. or. din Cernãuȃi, la 25 novembre ș-a serbat cununia cu dșóra Olga Onciul, fiica dlui protopop Dimitrie Onciul din Vicov. — Dl *Vasile Rusu*, invẽtãtor-dirigent la școlã de stat din Bozovici, la 3 decembre s'a logodit cu dșóra Iulia Copescu, fiica dlui George Copescu din Mehadia. — Dl *Alexandru Trãilescu* la 26 novembre ș-a ȃinut cununia cu dșóra Ecaterina Iorgovan in Fabricul-Timișorii. — Dl *Mihai Nediczky*, funcȃionar telegrafic in Solnoc, s'a logodit cu dșóra Silvia Maior, fiica preotului gr. c. G. Maior din Șeitin, comitatul Cianad.

Șoiri militare. Dl *Demetriu Bardoși*, voluntar din regimentul de infanterie 64 și totodatã sergent titular, a fãcut esamenul de oficer de rezervã cu succes frumos, incãt colonelul l'a lãudat inaintea corpului oficiereș pentru ȃinuta sa militarã și comandarea esactã. — *Capelani militari* cl. II. in reserva armatei comune sũnt numiȃi: George Simu alias Simonfi, Alexi Staicu, dr. teol. Vasilie Hossu, Vasilie Cãlugãru, Ioan Bochiș, Ioan Șiara, toȃi preoȃi ai archidieceșei gr. cat. Alba-Iulia și Fãgãraș. — *Ioan Bucșa*, infanterist in reserva reg. 2 de inf, e numit practicant la magazinul de proviant militar in Sibiu.

Bolintinean va fi numele unei noue societãȃi șciintifice-literare, care se va infiinȃ la Bucureșci, de cãtrã un grup de tineri, cu adevẽrat scop de culturã și instrucȃiune, inlãturãndu-se ori ce idee politicã. Fondurile permiȃnd, se va scóte și o revistã sub patronagiul sus ȃisei societãȃi.

Mórtrea lui M. V. Stãnescu, pe care o anunȃrãm la ncheierea nr. trecut al foii nóstre, a stẽrnit compãtimire generalã, cãci repositat a fost iubit și stimat in deobște, ca un fiu credincios al naȃiunii sale. Nãscut la 1841 in Arad, a studiat gimnasiul acolo, dreptul la Peșta și la Viena, ẽr teologia la Arad; a deschis cancelãrie advocãȃialã in orașul seu natal și in timp scurt a devenit unul din advocãȃii cei mai cãutaȃi, in a cãrui cancelãrie mulȃi tineri romãni incepurã practica lor advocãȃialã. Servind cu credinȃ cauza poporului, a fost in doue rẽnduri deputat dieȃtal, mai de multe ori deputat sinodal și congresual, a fãcut parte din represintãnȃa municipiului Arad, a fost membru al direcȃiunii institutului »Victoria,« president al Societãȃii »Progresul« etc. etc. Nu este causã naȃionalã, bisericẽscã, școlarã, culturalã, in care Stãnescu sã nu-și fi avut partea de lucru. Zelos afarã din cale, energios pãnã la entusiasism, avẽnd un talent rar și un dar oratoric escelent, ș-a pus tóte calitãȃile aceste in serviciul naȃiunii sale, care acum-l jeleșce adãnc. La jalea acẽsta ia parte și literatura, cãci decedatul a lucrat și pe terenul acesta: neamintind incercãrile sale prime, el a fost unul din cei dintei care a inceput s'adune și sã publice povești populare și a fost primul care a infiinȃt la noi o fóie umoristicã, »Strigoitul«; a mai publicat, in societate cu repositat Iulian Grozescu, o revistã beletristicã »Speranȃa«, o gramaticã romãnã in limba germanã și diferite cãlindare. A fost insurat, dar copii n'a avut. Inmormẽntarea-i, in dumineca trecutã, a fost imposantã; au luat parte tóte corporaȃiunile din cari dẽnsul a fãcut parte, elita clasei inteligente din Arad și din ȃinut, de unde s'au trimis vẽduvei o mulȃime de depeșe de condolenȃ, fãrã deosebire de naȃionalitate, cãpeteniile tuturor autoritãȃilor publice, in frunte cu comitele suprem Fabian, episcopul Meȃian și primarul Salacz. Serviciul ritual a

foșt severșit de dl V. Mangra, profesor de teologie, amicul defunctului, însoțit de alți doi preoți, carele a rostit foarte emoționat cuvântul funebral. Pe cale doue muzici de ale pompierilor cântară marșuri funebrele, corul societății »Progresul« eșecută cântările rituale, ér la morn ént vorbi avocatul dr. Nicolae Oncu, ți-cându-i cu lacrimi în ochi: În veci pomenirea lui!

Un nou gimnasiu românesc. Pr. Ssa episcopul Ioan Mețian, care cu tot dreptul se pôte numi regeneratorul eparhiei sale, a întrepris éráș un plan măreț, care i va eternisá numele. Din incidentul iubileului de 40 de ani dela suirea pe tron a Maj. Sale împératului și regelui, Pr. Ssa a îndreptat un cercular cătră clerul și poporul seu, indemnându-l să eterniseze acésta ți prin o faptă filantropică de binefacere și anume prin întemeierea unui fond pentru înființarea unui gimnasiu diecesan. Lipsa unui astfel de institut de cultură se simte adânc în diecesa Arad, care numără 500,000 suflete și n'are nici un gimnasiu. Pr. Ssa dispune dară, ca spre acest scop să se adune bani în tótă diecesa, ér rezultatul colectelor făcute până la Boboteză să se trimită la oficiul seu diecesan.

Șcri scurte. *Procesul de presă al dlui Traian Doda* s'a amânat éráș din cauza bólei sale; totodată tribunalul din Arad a scris tribunalului din Caransebeș să constate prin medici timpul, când bóla va permite dlui general să se presinteze la pertractare; pe atunci se va ficsá un termin nou. — *O fabrică de zahar* are să se 'nființeze în Oradea-mare și alta 'n comitatul Bihării; în cauza acésta sêptémăna trecută s'au ținut conferințe la Orade și la Salonta. — *Un iridentist* a fost arestat dílele trecute la Veneția, pentru că se pregătiá să mérégă la Triest. — *Steinacker* în duminica trecută ș-a luat remas bun dela alegătorii sei în comuna Cispadia de lângă Sibiiu.

Șcri din România. *Pentru servătorile Crăciunului* direcțiunea căilor ferate române va organísá un tren de plăcere de dus și adus și cu prețuri reduse dela București la Brașov. — *Dómnele române din Bérlad* au înființat o loterie în folosul societății lor de binefacere, cu autorisațiunea guvernului, în 600 de numere a 1 leu, tragerea se va face la 15 mai anul viitor. — *Grajdurile regelui Carol* sânt în primejdie; deună-dile s'au aprins cele dela palatul regal din București, de curénd cele dela Sinaia; se țiice, că aici focul a fost pus.

Numiri. *Dl Petru Popovici*, practicant de drept la tribunalul din Arad, s'a numit vicenotar la judecătoria din Pecica. — *Dl Aurel Radu*, absolvent de drept, a fost numit practicant în drept fără diurnă la tribunalul din Timișóra.

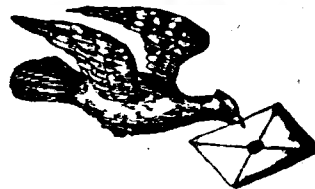
Concurs de frumșete în Viena. În Viena s'a constituit un comitet care va arangiá la 12 ianuarie 1889 un mare concurs de frumșeti în coloseul Schwen-der. Produsul acestui concurs este destinat pentru un scop filantropic. Frumșetea în serviciul filantropiei nu este o idee rea, dar ea a fost destul de exploatată în așa numitele bazaruri filantropice. Sânt femeii cari țin mult să-și pună în evidență frumșetea lor, dar ca să-și espună așa d'a dreptul frumșetea, credem că se vor găsi puține femeii cari să se lase a fi învinse de vanitatea lor.

Oglinda lunei. *La Paris* în duminica trecută s'au făcut demonstrațiuni boulangériste, cari apoi s'au repetat și la Nevers unde generalul s'a dus din Paris; inse guvernul, care se așteptá la ele, a luat de cu bun timp mészuri pentru potolirea lor. — *Marele duce Pavel*, fratele țarului, care s'a logodit de curénd cu fiica regelui Greciei, a plătit cu privilegiul acela spe-

sele măritării a o suță de fete din Atena. — *Mareșalul Mac. Mahon* vré să-și publice memoarele; cartea va apăre de odată la Paris, la Londra și la Lipsca; spre a fi cât mai autentic, autorul a comunicat partea relativă la resbelul italian cu archiducele Albrecht, ér partea relativă la resbelul cu Prussia, cu mareșalul Moltke. — *Micului rege spaniol* i s'a dat ca educatóre miss Davenport, o irlandeză, cu plată de 17,000 franci și asigurându-i-se dreptul la pensiune de 12,000 franci. — *Soția lui Boulanger*, conform unei șcrii parisene, s'a retras cu fiica sa mai mică într'o mănăstire: divorțul a fost cerut de generalul. — *Printul Ferdinand* al Bulgariei, se țiice, că ar fi rugat prin un trimis special pe sultanul, să-l primescă în Constantinopol, dar a primit respuns negativ. — *La Brusela* un covoiu de socialiști trecénd pe strade, a insultat pe regina Belgiei. — *Principele Ferdinand* al Bulgariei a dăruiit doue milioane de franci pentru înființarea unei universități în Sofia. — *Impératul Germaniei* e bolnav; diarele spun, că bóla veche de urechi s'a ivit din nou; cercurile curții, din contra asigură, că suferé numai de guturaiu. — *Telefon sub mare* s'a făcut între Buenos-Ayres și Montevideo și se țiice, că e cu mult mai perfect decât cel de pe continent. — *Banca franceză* acuma își emite notele, cari, după cum se afirmă, sânt atât de bine compuse, încât nu se pot imită.

Neorológe. *Ioan Fekete Negruț*, unul din canonicii cei mai bine cunoscuți din Blaș, carele pe timpul când a fost protopop la Cluș, a publicat și o gramatică a limbei române și a fost membru fondator al Asociațiunii transilvane, a murit la 4 decembre, în etate de 71 ani. — *Victoria Beșă* n. Harșan, soția dlui Pavel Beșă, preot-catechet și învățator în Borgo-Prund, a murit acolo la 29 novembre, în etate de 32 ani, lăsând în doliu familie numerosă.

Poșta Redacțiunii.

Orăștie. Poesii de acestea nu publicăm. Dar țiua aceea trecénd, nici nu mai e ocașională.

Loco. Vedem progres, dar încă nu ating mészura cerută pentru publicitate. Defectul de frunte e limba, de aceea își recomandăm să studiezi pe auterii

noștri mai buni și poesia poporală.

Călindarul sêptémănei.

Điua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind nou
Duminea 24 după Rusalii, Ev. dela Luca c. 18, st. 18, gl. 7, a inv. 2.		
Duminea	27 Mart. Iacob Persul	9 Ioachim
Luni	28 Cuv. Stefan	10 Iudita
Martți	29 Mart. Paramon	11 Damasus
Mercuri	30 † S. Apost. Andreiu	12 Synesiu
Joi	1 Prof. Naum	13 Lucia
Vineri	2 Prof. Avacum	14 Nicasius
Sâmbătă	3 Prof. Sofronie	15 Valeriu

Avis. Apropiându-se sfêșitul anului, rugăm pe toți aceia, cari primesc foia noastră, dar încă n'au respuns abonamentul, să binevoiescă a-l refui cât mai curénd.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Otto Hôgel în Oradea-mare.